

Motion till riksdagen

1985/86:Jo770

Bengt Silfverstrand och Bengt Kronblad (s)

Åtgärder mot vattenföroreningar

Övergödningen av sjöar, vattendrag och havsområden utgör ett av våra allvarligaste miljöproblem. Utlakningen av växtnäring till grundvatten, yt-vatten och kustvatten har ökat kraftigt och förorsakat svåra skador på vattenmiljö. Särskilt påtagliga är miljöproblemen inom vissa jordbruksområden. Medan åtgärder börjat sättas in mot övergödningen av vissa sjöar och vattendrag, t. ex. Ringsjön i Skåne är samhällets insatser för att stoppa närsaltsutsläppen till våra kustvatten hittills mycket begränsade.

1980 rapporterade Helsingforskommissionens tekniskt-vetenskapliga kommitté att Östersjön brottades med många problem. Halterna av PCB och DDT var för höga. Övergödningen — ett resultat av alltför höga utsläpp av närsalter — var redan då ett bekymmer. 1985 kom en ny rapport från kommissionen. I den nya rapporten anses det mest alarmerande vara den ökande övergödningen.

Kopplar man ihop den ökning av kväve och fosforutsläpp som skett under den senaste tioårsperioden med utvecklingen av de syrefria bottenarna och det syrefria bottenvattnet är det mycket oroande, säger kommissionen i sitt utlåtande bl. a.

Inom PMK, programmet för övervakning av miljökvalitet, har man följt syresituationen i Landsortsdjupet sedan 1961. Det går utför hela tiden. Perioderna med svavelvätebildning har blivit allt fler under de senaste åren. Bottenfaunan har slagits ut i jämförelsevis grunda områden både i södra Östersjön och i Kattegatt. Det innebär att det finns syrefria områden även nära land, vilket inte hänt förut.

Den tilltagande algblomningen som följer av den ökande kvävebelastningen på allt större havsområden förorsakar syrebrist, vilken i sin tur medför hot mot havskräfta och yngelområden för sill och plattfisk. Ökad vattenblomning i Östersjön medför också att blåstång och djupare levande rödalger försvinner. Vidare orsakas syrebrist på botten där känsliga bottendjur lever. Detta påverkar fiskbestånden samt hämmar torskens och rödspättans reproduktion. Stora algblomningar har främst drabbat Laholmsbukten med ödesdigra konsekvenser för bl. a. fisk och bottendjur.

Kvävet från vattendragen har ökat tre och en halv till fem och en halv gånger jämfört med läget för 80 år sedan. Av det kväve som tillförs Laholmsbukten från vattendragen i Halland kommer mer än 60 % från jordbruket. Enligt en undersökning utförd av hälsovårdsbyråerna i Landskrona och Svalöv tillför Saxån Lundåkrabukten 800—1 000 ton kväve och 11 — 40 ton fosfor varje år. Drygt 90 % av kvävet och mer än hälften av fosfor går att spåra direkt till jordbruket.

I Kalmar kommun har gjorts en genomgripande inventering av jordbruksdriftens påverkan på vattenmiljön. Undersökningen — som utmytnat i ett program för hur jordbruket i kommunen skall bli miljövänligare — visar bl. a. att vissa brunnar i kommunen innehåller nitrathalter som är högre än 100 mg/l, dvs. mer än dubbelt så höga som WHO:s gränsvärde på 50 mg/l.

Också den dansk-svenska Öresundskommissionen har i en ny rapport uppmärksammat ökade kväveföreningar i Öresund. Kommissionen finner att kväve ofta är den mest begränsande näringsfaktorn för växtlivet i Öresund och anser att ingrepp mot lokala kväveutsläpp kan minska skadeverkningarna på miljön.

Både Helsingforskommissionen och Öresundskommissionen påpekar att det finns anledning att uppmärksamma de kommunala reningsanläggningarnas funktion och möjligheter till begränsning av kväveutsläppen. I Sverige har vi ännu inte satsat på att ta bort kvävet i reningsverken.

De påtagligt försämrade förhållandena vad gäller vattenmiljön i Östersjön och utefter västkusten motiverar omedelbara och kraftfulla insatser för att i tid bromsa den redan nu skönjbara katastrof som annars kan bli oundviklig. Vi föreslår att samordnade insatser snarast kommer till stånd i syfte att minska närsaltsutsläppen till våra kustvatten, sjöar och vattendrag. En lämplig form för den typen av samordnade insatser kan vara att knyta en styrgrupp till jordbruksdepartementet med uppgift att utifrån tillgängligt utredningsmaterial utarbeta konkreta förslag till hur närsaltsutsläppen skall kunna begränsas. Särskilt utsatta kustkommuner med intensivt jordbruk, t. ex. i Kalmar län, Skåne och Halland föreslås engageras i arbetet med att begränsa kväve- och fosforutsläppen till vattenmiljön genom att stimuleras att ta fram särskilda handlingsprogram i stil med vad som skett i Kalmar kommun.

Precis som medel anvisats för åtgärdsprogram för särskilt föroreningskänsliga områden som t. ex. Ringsjön och Laholmsbukten föreslår vi att medel ur det miljöforskningsprogram som regeringen nyligen framlagt på riksdagens bord skall kunna användas också på andra utsatta områden i våra kustvatten. Slutligen föreslår vi att möjligheterna att via de kommunala reningsverken begränsa kväveutsläppen snarast undersöks.

Hemställan

Med hänvisning till ovanstående hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av åtgärder för att begränsa närsaltsutsläppen till vattenmiljön.

Stockholm den 27 januari 1986

Bengt Silfverstrand (s)

Bengt Kronblad (s)